

УДК 317.015

ВУНДЕРКІНДИ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ, ТИПОЛОГІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ТА ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ.

Терещенко І. І.

канд. пед. наук, доц

Полівода А. П.

магістрантка

В связи с постоянными трансформациями в украинском обществе недавно появился новый термин «дети-индиго», который еще не достиг в Украине широкой масштабности, хотя есть потребность в раскрытии данного понятия для совершения планомерных действий касающихся работы с детьми этой категории.

В данной статье рассмотрены разные точки зрения на данное понятие, осуществлен анализ теоретических положений детей с этим феноменом.

Due to continuous transformations in Ukrainian society recently, the new term "indigo children", which has not yet reached a broad scale in Ukraine, although there is a need for the disclosure of this concept for the systematic commission of acts relating to robots with children in this category.

This article discusses the different points of view on this concept, the analysis of the theoretical situation of children with this phenomenon.

В зв'язку з постійними трансформаціями в українському суспільстві нещодавно з'явився новий термін: „діти-індиго”, який ще не набув у нас досить широкої масштабності, хоча існує потреба розкриття сутності даного поняття для здійснення планомих заходів щодо роботи з цією категорією дітей.

В даній статті розглянуті різні точки зору на дане поняття, здійснено аналіз теоретичних положень дітей з цим феноменом.

Ключові слова: «діти-індиго», феномен, типологія.

В свій час Д.І.Менделєєв висунув ідею про потрійну сутність людини та оточуючого середовища: все, що нас оточує, має три сутності: розум, душа і тіло. Головним в цій тріаді вважався розум, що підтверджував послідовник Менделєєва В.І.Вернадський, який першим сформулював концепцію про сферу розуму - ноосферу – середовища, в якому містяться досконалі знання і з якою сумісний розум людини.

Сучасні психологи та педагоги відзначають надзвичайно високу обдарованість сучасних дітей (в основному народжених після 2000-го року), що пов'язують із їхньою здатністю отримувати інформацію безпосередньо з ноосфери, а єдиним каналом спілкування вважають інтуїцію. Наукові дослідження останніх років виявили значні зміни функціональної асиметрії мозку у дітей, наслідком яких стало різке зростання популяції (ліворуких) дітей і так званих «амбідекстрів» - «дворуких», в групі яких з'явилися діти з урівноваженою право-ліво латеральністю в процесах мозку. Таке явище назвали амбіцеребральністю, що означає здатність правої і лівої півкулі мозку дитини паралельно або одночасно здійснювати переробку інформації. У новій генерації дітей формується багатомірне мислення, тому вони легко орієнтуються в сучасних інформаційних технологіях.

Отже, батьки, вчителі, науковці усвідомили, що сучасні діти помітно відрізняються від звичного стандарту. Називають їх по-різному – «діти-світла», «діти нового тисячоліття», «тефлонові діти», «обдарованні», «особливі», «діти Ери Водолюю», «принци Амбера», «діти індиго».

Найбільш розповсюдженим є термін «діти-індиго». В США, Японії, Китаї «нових дітей» вивчають уже багато років.

Термін діти-індиго ввела екстрасенс Ненси Енн Тепп для визначення дітей, які, на її думку, мають ауру кольору індиго. Широку популярність термін отримав в кінці 1990-х. Нині, на думку Тепп, 70% дітей в віці до 14 років є індиго. Широке розповсюдження термін отримав в 1999 році після успіху книги Лі Керролла і його дружини Джен Тоубер «The Indigo Children: The New Kids Have Arrived».

Поняття «діти-індиго» зараз є дуже актуальним та дискусійним. Його дослідженням займалися такі вчені, як: Ненсі Енн Тейп, Верче Дорин, Харланд Симоне, Дженкінс П., Леви В., Георг Кюлевинд, Харрисон Стивен, Гегенкамп Каролина, Куртышева М., Белімов Геннадій, Артемьева Лариса, Березина А., Артемьева Л., С. Левшинова, тощо.

Мета статті – розкрити та оцінити зміст поняття «діти-індиго», дослідити їх типологію, концептуалізувати основні

методи впливу з цими дітьми. Відповідно до мети сформульовано такі завдання: оцінити стан розробленості проблеми; вияснити сутність і специфіку методів роботи з «дітьми-індіго».

Для розв'язання поставлених завдань застосовувались такі методи дослідження як контент-аналіз та спостереження.

Діти індіго - це люди, які від народження мають особливі здібності, наприклад, можуть бачити енергетичне поле людини, так звану ауру, володіють даром передбачення, їм дуже легко даються іноземні мови, вони надзвичайно талановиті - співають, малюють, пишуть вірші, танцюють, підбирають мелодії на музичних інструментах та багато всього іншого.[8,с.256].

Більше того, люди, які вірять у те, що діти індіго справді існують, а не є новітнім міфом сучасного світу, кажуть, що в деяких з цих дітей змінено генний код. При цьому діти зі зміненим кодом мають імунітет проти раку, СНІДу та інших важких та практично невиліковних на сьогодні хвороб. [3,с.245].

За даними досліджень іноземних спеціалістів, людей зі зміненим генетичним кодом зараз є близько одного відсотка від усього населення землі. І їх число постійно збільшується. Отже сучасні нестандартні діти, або діти-індіго, як їх назвали Н. Тепп, Л.Керолл, Дж.Тоубер, це діти, яких перш за все характеризують такі риси:

* *гіперактивність* (вони весь час перебувають в русі, стояння в черзі чи строю для них проблема, так само як спокійне сидіння під час занять чи приготування уроків);

* *високий рівень інтелекту*, нестандартність мислення (вони часто знаходять кращий шлях розв'язання поставленої задачі чи практичної ситуації); * розвинена інтуїція, гостро відчувають фальш

* *впевненість у собі*, віра у власні можливості (як наслідок - повна відсутність страху);

* *почуття власної гідності* (самоповага для них не просто почуття, це умова нормального розвитку)

* *високий рівень самооцінки*;

* *самостійність*;

* *емоційна неврівноваженість*; неприйняття авторитету дорослих, якщо він не підкріплений практичними діями і уважливим ставленням дорослого до дитини;

* *здобувають знання емпіричним шляхом*, погано реагують на пасивне навчання та зубріння (багаторазове повторення) матеріалу. [1,с.42].

* *асоціальність*, *низька комунікабельність*;

* *індивідуалізм*

* *дефіцит уваги*

* *відчуття соціальної справедливості*, *підвищена відповідальність*;

* *здатність швидко опанувати цифрові технології*.

Так, С. Левшинова вважає, що якщо спробувати порівняти сучасну дитину-дошкільника і дитину шестидесятих років ХХ століття, то очевидно соціологи та педагоги із значним досвідом роботи чи батьки, що вже мають дорослих дітей та малих онуків, можуть констатувати що:

- залишити дома сучасного малюка, навіть на короткий строк, неможливо, в той час як колись така практика була широковживана у побуті; дитина обов'язково буде шукати собі забавлянку поза колом доступних іграшок, прагнучи замінити їх побутовою технікою, посудом, хімічними рідинами тощо. В кращому разі вона стягне зі стіни килим і розмалює стіни, приб'є цвяхами килим, що лежить на підлозі (до того ж так рівенько, що про те, що килим прибито ви дізнаєтесь лише тоді, коли захочете зняти його і почистити); [1, с.40].

- поговорити з сусідкою чи подругою у магазині, на вулиці, чи деінде, якщо з вами малюк дошкільного чи молодшого шкільного віку - неможливо. Дитина весь час буде сіпати вас за одяг, говорити, крутитися - усіма силами звертати увагу на себе. А років 20-30 тому дитина спокійно чекала б завершення розмови;

- у колі однолітків чи навіть дорослих людей буде впевнено і наполегливо відстоювати власну думку, якщо вона висловлена. У ситуації спілкування, коли поряд немає дитини з подібним образом мислення чи дорослого, що розуміє дитину, може вдатися до антисоціальних вчинків або ж „згорнутися всередину себе”, відчуваючи, що її не розуміють ;

- дуже негативно реагує на слова „Йди вибачайся!” Може набурмоситись і не вимовити й слова, навіть коли є винною. Вважає себе винятковою, має почуття гідності і не бажає принижуватись;

- на заняттях у дошкільному закладі чи школі, якщо знає відповідь на поставлене питання буде активно тягти руку, підстрибувати, викукувати: „Мене спитайте, мене!” „Я знаю! Я!” Якщо ж не надати дитині можливості висловитись - ображається, інколи настільки, що не бажає надалі вчитися і відповідати такому „поганому” педагогу.

За точкою зору Верче Дорин останнім часом усе частіше й частіше можна почути від досвідчених вчителів та педагогів - діти стали якісь не ті, інші стали діти, не те, що були раніш...

І далі кожний приводить свої описи ознак цих "інших" дітей і знаходить свої пояснення цьому явищу - і вплив маскультури, і занадто тісне спілкування з комп'ютером, і погана їжа, і проблемна екологія... [2, с.270].

Існує кілька типів Дітей Індіго, і далі ми окреслимо їхній більш детально. А поки приведемо найбільш загальні поведінкові моделі, що характерні для таких дітей.

1. Вони приходять у цей світ з відчуттям своєї царственості (і часто поводяться відповідним чином).

2. Вони почувають, що "заслужили бути тут", і бувають досить здивовані тим, що інші не завжди розділяють їхню думку.

3. Вони не сумніваються у своїй значимості. Нерідко вони повідомляють батькам, "хто вони є".

4. У них немає абсолютних авторитетів, вони не вважають потрібним пояснювати свої вчинки, і визнають тільки волю вибору.

5. Вони взагалі не роблять деяких речей; наприклад, для них нестерпне стояння в черзі.

6. Вони губляться, стикаючись з консервативними системами, де, замість прояву творчої думки, строго дотримуються традиції.

7. Вони часто бачать більш раціональний спосіб зробити щось у школі або вдома, однак навколишні сприймають це як "порушення правил" і їхнє небажання пристосовуватися до існуючої системи. [2, с.271].

8. Вони здаються некоммунікбельними, якщо не знаходяться в компанії собі подібних. Якщо поруч немає нікого, хто володіє подібним же менталітетом, вони часто замикаються в собі, почуваючи, що ніхто в цьому світі їх не розуміє. Тому встановлення соціальних зв'язків у період навчання для них представляє чималу складність.

9. Вони ніяк не відзиваються на обвинувачення в порушенні дисципліни (до заяв типу "от почекай, прийде батько, довідається, що ти накоїв, тоді побачиш..." вони залишаються глухі).

10. Вони не соромляться, даючи вам зрозуміти, у чому відчувають потребу.

Лі Керролл, Дж. Тоубер розрізняє чотири типи дітей індіго, кожний з яких має свою визначену життєву програму.

Гуманісти:

Вони служать масам і мають намір працювати з людьми: це майбутні лікарі, юристи, учителі, моряки, бізнесмени і політики. Вони гіперактивні, комунікбельні і здатні розмовляти з ким завгодно, як завгодно довго, у дуже дружній манері. У них дуже стійкі переконання. Фізично вони незграбні, і оскільки вони гіперактивні, то

іноді можуть "урізатися в стіну", забувши "уключити гальма". У дитинстві вони не можуть зрозуміти, як це можна грати тільки з одною іграшкою. Вони вивалюють із шухляд абсолютно усе, що мається, а потім можуть пограти, а можуть і взагалі ні до чого не доторкнутися. Він, звичайно, прийметься забирати, але як тільки йому на очі потрапиться яка-небудь книжка - він сяде і почне запоем читати неї, і забуде про усе на світі. [3, с.240].

Концептуалісти:

Цей тип Індіго занурений у свої проєкти набагато більше, ніж всі інші. Це майбутні інженери, архітектори, дизайнери, астронавти, пілоти і військові. Вони не бувають неповороткими і звичайно добре складені. Вони хочуть керувати, і найчастіше об'єктом керування стають їхні власні матері, якщо це хлопчики. А якщо дівчинки, то під керуванням у них звичайно виявляються батьки. Якщо вони позбавляються свого батька, це створює величезну проблему в їхньому житті. Цей тип Індіго має схильність до пагубних звичок, особливо до наркотиків у підлітковому віці. Батьки повинні спостерігати за їхнім поведінням досить пильно, і, коли вони починають ховати речі або говорити що-небудь начебто "Не заходь в мою кімнату", не завадило б з'ясувати, що вони ховають. [3, с.241].

Мумі:

Ці діти набагато більш чуттєві, чим представники інших категорій Індіго. Звичайно вони легкої статури, хоч і не завжди. Вони занурені в різного роду мистецтва. Вони схильні до творчості, це майбутні вчителі і художники. До якої би сфери людської діяльності вони ні звернулися, вони завжди зберігають творчий підхід. Якщо вони йдуть у медицину, то з них виходять непогані хірурги або наукові співробітники. Коли вони приходять у мистецтво, саме з них виходять видатні актори. У віці 4-10 років вони можуть перепробувати себе в півтора десятках видів творчої діяльності, недовго позаймавшись одною справою і потім закидавши його. Тому я завжди говорю матерям майбутніх художників і музикантів: "Ніколи не купуйте інструмент - краще беріть його напрокат!" Індіго-художник може працювати одночасно з п'ятьма або шістьма різними інструментами, а, досягши підліткового віку, він вибирає один з них і стає майстром в обраній області.

Ті що живуть у всіх вимірах:

Це четвертий тип Дітей Індіго. Вони крупніше, ніж інші Індіго. Коли їм виповнюється рік або два, ви вже не можете їм нічого сказати. Вони відповідають вам: "Я знаю. Я можу зробити це сам. Залиш мене".

Це ті люди, що несуть у світ нові філософії і нові релігії. Вони можуть бути задирами і забіяками, тому що вони значно крупніше і тому що не вміють пристосовуватися, як інші три типи Індіго. [4,с.4].

Мрія кожного батька чи матері мати талановиту, чутливу та надзвичайно розумну дитину. І особливо приємно, якщо син чи дочка має імунітет проти найстрашніших хвороб сучасності. Молоді батьки зараз можуть сподіватися, що в них народиться саме така надзвичайна дитина. Адже дослідники проблеми дітей індіго кажуть, що такі люди почали «приходити в цей світ» ще у 70-х роках ХХ століття, а зараз серед новонароджених близько 90 відсотків малюків мають паранормальні здібності. Важливо лише ці здібності побачити та не «ламати дитину через коліно», даючи непотрібні їй знання. [5,с.211].

Саме психологічному аспекту виховання дітей було присвячено багато літератури.. Були припущення, що особлива психологічна чутливість дітей пов'язана з сьогодишнім перенасиченням світу інформацією. Так діти змалечку чують радіо, бачать передачі по телевізору, а у деяких сім'ях із малих років мають доступ до комп'ютера та інтернету. Відомо, що мозок дитини особливо чутливий до інформації. У однорічний канал сприйняття світу цілком відкритий, трирічні дуже здібні до вивчення мов, малювання, співів, танців. А з часом можливість сприйняття зменшується. І вже дорослі використовують переважно ті знання про світ, які отримали в дитинстві. Відомо також, що ми використовуємо свій мозок на мізерний відсоток від його можливостей, даних людству від природи чи від Бога. Отже, були припущення, що діти індіго-це звичайні діти, з якими просто більше «займалися» дорослі. Були й припущення, що особливі здібності дітей пов'язані з погіршенням екології на планеті, в тому числі з радіацією.[6,с.416].

Тим часом езотерики стверджують, що діти індіго - це представники наступної раси земних людей, ті, яким будуть дані більші можливості, порівняно з попередньою расою. Вони народжуються не в найбільш благополучних сім'ях, навіть частіше в тих батьків, яким буде потрібна допомога їхньої дитини. І допомога ця полягатиме в тому, щоб дати нові знання про світ старшим людям, які живуть в системі обмежень, правил та чітких уявлень про те, «що є добре, а що погано». [7,с.288].

Стосовно методології роботи з цими дітьми, в Україні ще не розроблено систему взаємодії та навчання, хоча на Заході ряд вчених у галузі психології, педагогіки, філософії та мистецтва серйозно розглядає

проблему виховання з дітьми-індіго на рівні побутового спілкування, навчання тощо.

Основна трудність, яку відчувають вчителі, - надзвичайна складність в організації індивідуально-диференційованого навчання і виховання в умовах роботи з великим колективом дітей. Кожна дитина потребує концентрації усіх зусиль педагога. Навчальна взаємодія з дітьми-індіго може будуватися лише на засадах ділового партнерства, взаємодовіри і поваги. [8,с.259].

А серед методів впливу перевагу слід надавати практичним:

- гри
- спільній діяльності з дорослим чи однолітками
- моделюванню
- експериментуванню
- вправлянню

Таким чином, можна зробити висновок, що стан розробленості даної теми розробляється багатьма вченими в області соціології, педагогіки та психології не тільки на Заході але й в Україні. Методи, про які говорять прихильники версії дітей індіго, знайшли безумовне схвалення у психологів усього світу. Стосовно специфіки роботи з «дітьми-індіго», найбільш значуща роль приділяється практичним методам, які надзвичайно складні в організації роботи з цими дітьми. Це нові відкриття, які внесуть величезний внесок до гуманітарних наук і не тільки. Що стосується соціальної роботи-то це нова категорія дітей, яку потрібно досліджувати, розробляти методи та технології роботи з ними. Якщо дитині щось не вдається і вона відчуває нестачу знань для розв'язання певного практичного завдання, то активно прагне до отримання цих знань, виявляючи неабияку наполегливість. Потрібно вчити малюків поняттю субординації, завойовувати їхні серця довірою та розумінням.

Література:

1. Левшинова С. Дети индиго - кто это такие? [Текст] / Подгот. // Наука и религия : Научно-популярный журнал. - 2006. - №6. - С. 40-42 .
2. Верче Дорин Турбота про дітей індиго. — Київ: Софія, 2005. — 272 с.
3. Лі Кэрролл, Дж. Тоубер Діти індиго. — Київ: Софія, 2007. — 240 с.
4. Левшинова С. Дети Индиго - другая реальность [Текст] //Наука и религия : Научно-популярный журнал. - 2006. - №9,10. - С. 2-5 .
5. Бейнарович Е. Під знаком індиго. — Одесса: Астропринт, 2009. — 211 с.
6. Белимов Геннадий Дети индиго в России. Вундеркинды третьего тысячелетия. — Москва: Вече, 2008. — 416 с.
7. Гегенкамп Каролина Феномен Индиго: Дети нового времени. — Москва: София, 2007. — С. 288.
8. Березина А., Артемьева Л. Большая книга о детях индиго. — Москва: АСТ, 2008. — 256 с.